

उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय कार्यालये व शासकीय महाविद्यालये/संस्थांमधील शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या/अधिकाऱ्यांच्या तक्रारींवर कार्यवाही करण्यासाठी तक्रार निवारण समिती गठित करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय क्र.समिती-२०१८/प्र.क्र.२८६/मशि-१,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई -४०० ०३२.
दिनांक :- १८ डिसेंबर, २०१८

प्रस्तावना :

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ मधील कलम ७९ अन्वये प्रत्येक विद्यापीठामध्ये, राज्य शासन, केंद्र सरकार किंवा स्थानिक प्राधिकरण यांनी व्यवस्थापन केलेल्या व चालविलेल्या संस्थाव्यतिरिक्त, विद्यापीठांचे, संलग्न व स्वायत्त महाविद्यालयांचे आणि मान्यताप्राप्त परिसंस्थांचे अध्यापक व इतर कर्मचारी यांच्या, राज्य शासन व त्यांचे अधिकारी यांच्याविरुद्धच्या तक्रारींव्यतिरिक्त इतर सर्व प्रकारच्या आणि विद्यापीठाच्या व महाविद्यालय न्यायाधिकरणाच्या अधिकारक्षेत्रात येत नाहीत अशा तक्रारींवर कार्यवाही करण्यासाठी तक्रार निवारण समिती गठित करण्याचे तरतूद करण्यात आलेली आहे. मात्र उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील कार्यालये/महाविद्यालये/संस्थांमधील शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींवर कार्यवाही करण्याकरिता अशा प्रकारची तक्रार निवारण समिती नसल्याने न्यायालयीन प्रकरणांची संख्या वाढत आहे. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक ११६१३/२०१४ व २५२७/२०१७ मध्ये निर्णय देताना मा.न्यायालयाने अध्यापक व इतर कर्मचाऱ्यांच्या तक्रार निवारणाकरिता तक्रार निवारण यंत्रणा निर्माण करण्याचे निर्देश दिले आहेत. हे लक्षात घेता, उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय कार्यालये व शासकीय महाविद्यालये/संस्थांमधील शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींवर कार्यवाही करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे तक्रार निवारण समिती गठित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय:-

उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय कार्यालये व शासकीय महाविद्यालये/संस्थांमधील शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींवर कार्यवाही करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे तक्रार निवारण समित्या गठित करण्यात येत आहेत.

अ) गट-अ व गट-ब च्या अधिकारी/अध्यापकांकरिता समिती

अ.क्र.	अधिकाऱ्याचे पदनाम	पदनाम
१)	संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे	अध्यक्ष
२)	संबंधित विभागीय सहसंचालक/ संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य/संचालक	सदस्य
३)	उप सचिव (विधि), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग	सदस्य
४)	विषयाशी संबंधित अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग	सदस्य
५)	विषयाशी संबंधित उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे येथील प्रशासन अधिकारी	सदस्य सचिव

ब) गट-क व गट-ड च्या कर्मचाऱ्यांकरिता समिती

अ.क्र.	अधिकाऱ्याचे पदनाम	पदनाम
१)	सह संचालक (मुख्यालय), उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे	अध्यक्ष
२)	संबंधित विभागीय सहसंचालक/ संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य/संचालक	सदस्य
३)	विधि अधिकारी, उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे	सदस्य
४)	विषयाशी संबंधित उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे येथील प्रशासन अधिकारी	सदस्य सचिव

२. उपरोक्त सदस्यांव्यतिरिक्त आवश्यकतेनुसार निमंत्रित सदस्य म्हणून इतर अधिकाऱ्यांना सुनावणीस बोलावण्याचे अधिकार समितीच्या अध्यक्षाना राहतील.

३. दोन्ही पक्षकारांना आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्यानंतर, तक्रार निवारण समिती व्यवहार्य असेल तेथवर, तक्रार दाखल केल्याच्या दिनांकापासून ३ महिन्यांच्या आत कायदानुसार तक्रारीची सुनावणी घेऊन त्यावर कारणमिमांसेसह निकाल देईल. असा निकाल देतांना शासन धोरण, संबंधित अधिनियम/अधिसूचना, शासन निर्णय/परिपत्रक/आदेश, विषयाशी संबंधित न्याय निर्णय हे विचारात घेण्यात यावेत.

४. तक्रार निवारण समितीच्या कार्यपद्धतीबाबत संचालक, उच्च शिक्षण पुणे यांनी स्वतंत्र सूचना निर्गमित कराव्यात.

५. तक्रार निवारण समितीच्या निर्णयाने व्यथित झालेल्या वर्ग-३ व वर्ग -४ च्या कर्मचाऱ्यास, संचालक, उच्च शिक्षण पुणे यांच्याकडे तर वर्ग-१ व वर्ग-२ च्या अधिकाऱ्यास/अध्यापकास सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांच्याकडे तक्रार निवारण समितीचा निकाल मिळाल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत अपील दाखल करता येईल.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक सांकेतांक २०१८१२१८१६११०८७२०८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(मनिषा किणी)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई (दोन प्रती).
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) सर्वमा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधान सभा, विधानभवन, मुंबई
- ५) सर्व मा.संसद सदस्य/मा.विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य.
- ६) कुलसचिव, सर्व अकृषी विद्यापीठे, महाराष्ट्र राज्य,
- ७) संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

- ८) महासंचालक, माहिती व जन संपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिद्धीसाठी)
- ९) मा. मंत्री, उच्च तंत्र शिक्षण यांचे विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) मा. राज्यमंत्री, उच्च तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) सह सचिव (विशि) उच्च व तंत्र शिक्षण विभा, मंत्रालय, मुंबई
- १२) सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग यांचे स्वीय सहायक
- १३) सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र शासन
- १४) सर्व प्राचार्य, संचालक शासकीय महाविद्यालय/संस्था यांना संबंधीत विभागीय सहसंचालकांमार्फत.
- १५) निवड नस्ती मशि-१.